

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MACIEJE SZPUNARA
přednesené dne 11. května 2023¹

Věc C-201/22

**Kopioisto r.y.
proti
Telia Finland Oyj**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Korkein oikeus (Nejvyšší soud, Finsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Práva duševního vlastnictví – Směrnice 2014/26/EU – Kolektivní správa autorských práv a práv s nimi souvisejících – Organizace kolektivní správy – Směrnice 2004/48/ES – Opatření, řízení a nápravná opatření nezbytná k zajištění dodržování práv duševního vlastnictví – Článek 4 – Osoby oprávněné žádat o použití opatření, řízení a nápravných opatření stanovené směrnicí – Organizace kolektivní správy oprávněné udělovat kolektivní licence s rozšířenou působností – Nositelé práv, kteří nepověřili organizaci jejich zastupováním“

Úvod

1. Navzdory částečné harmonizaci² se procesní aspekty ochrany práv duševního vlastnictví i nadále do značné míry řídí různorodými vnitrostátními právními úpravami. Ustanovení směrnice 2004/48/ES³ mají za cíl omezit z toho vyplývající nevýhody pro rozvoj vnitřního trhu tím, že za tímto účelem definují katalog opatření, která musí být stanovena ve vnitrostátním právu s cílem zajistit dodržování autorských práv a práv s nimi souvisejících v soudních řízeních.

2. Potíže, které v projednávané věci vznikají, se však týkají nikoli katalogu dotčených opatření, ale osob, které by měly být oprávněny s nimi disponovat před vnitrostátními soudy. Hlavní otázkou je, zda čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48 ukládá členským státům povinnost přiznat organizacím kolektivní správy práv duševního vlastnictví (dále jen „OKS“) způsobilost jednat vlastním jménem ve sporech týkajících se uplatňování opatření stanovených touto směrnicí.

¹ – Původní jazyk: francouzština.

² – Viz článek 8 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. 2001, L 167, s. 10; Zvl. vyd. 17/01, s. 230).

³ – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví (Úř. věst. 2004, L 157, s. 45; Zvl. vyd. 17/02, s. 32, a oprava Úř. věst. 2004, L 195, s. 16, a Úř. věst. 2007, L 204, s. 27).

3. Tato otázka v projednávané věci vyvstává v souvislosti s činností organizace, která má pravomoc udělovat kolektivní licence s tzv. „rozšířenou působností“. Kolektivní licence s rozšířenou působností, zavedené ve skandinávských zemích od 60. let 20. století⁴, jsou původním mechanismem správy práv duševního vlastnictví, který umožňuje některým OKS udělovat práva k užívání nejen jménem svých členů, ale i jménem jiných nositelů, kteří se nerozhodli pro individuální správu svých práv. Tento mechanismus se osvědčil v oblastech, kde množství děl, která mohou být užívána nabyvateli licencí, a přílišná roztržitost trhu ztěžují správu prostřednictvím individuálních smluv a vyvolávají značnou právní nejistotu⁵.

4. Rozsáhlé pravomoci udělené OKS v oblasti správy práv vyvolávají otázku, jakou roli by měly tyto organizace hrát v soudní ochraně duševního vlastnictví. Odpověď na tuto otázku by měla zohlednit velké rozdíly mezi členskými státy, pokud jde o soudní řízení. Tyto rozdíly podle mého názoru vysvětlují obezřetnost unijního normotvůrce, který se nerozhodl plně harmonizovat vnitrostátní právní úpravy v rámci platných ustanovení unijního práva.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 93/83/EHS

5. Článek 9 směrnice 93/83/EHS⁶, nadepsaný „Výkon práv na kabelový přenos“, stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby právo nositelů autorského práva a nositelů práv souvisejících s autorským právem udělit nebo odmítnout povolení provozovateli kabelového přenosu ke kabelovému přenosu mohlo být vykonáváno pouze přes organizaci pro kolektivní správu.

2. Pokud nositel práv nepřevedl správu svých práv na organizaci pro kolektivní správu, má se za to, že organizace pro kolektivní správu, která spravuje práva stejné kategorie, je oprávněna spravovat jeho práva. Pokud spravuje práva té kategorie více než jedna organizace pro kolektivní správu, může se nositel práv svobodně rozhodnout, která společnost je oprávněna spravovat jeho práva. Nositel práv podle tohoto odstavce má stejná práva a povinnosti vyplývající ze smlouvy mezi provozovatelem kabelového přenosu a organizací pro kolektivní správu, která je považována za oprávněnou spravovat jeho práva, jako nositelé práv, kteří správou svých práv organizaci pro kolektivní správu pověřili, a může uplatňovat tato práva po dobu, kterou stanoví dotyčný členský stát, která však nesmí být kratší než tři roky ode dne kabelového přenosu zahrnujícího jeho dílo nebo obdobný chráněný příspěvek.

3. Členský stát může stanovit, že pokud nositel práv povolil původní přenos díla nebo chráněného příspěvku, má za to, že souhlasil s tím, že výkon jeho práv pro kabelový přenos není uskutečňován na individuálním základě, ale v souladu s ustanoveními této směrnice.“

⁴ – K začlenění kolektivních licencí s rozšířenou působností do unijního práva, viz Quaedvlieg, A., „Les licences collectives étendues. Un oiseau exotique des lacs du Nord fait un atterrissage réussi à Bruxelles“, *Revue internationale du droit d'auteur*, č. 4, 2020, s. 189.

⁵ – Pokud jde o obecný popis mechanismu a podrobné zmapování řešení přijatých členskými státy v souvislosti s kolektivními licencemi s rozšířenou působností na digitálních trzích, viz studie vypracovaná pro Evropskou komisi, *Study on Emerging Issues on Collective Licensing Practices in the Digital Environment*, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2021, s. 131 až 242.

⁶ – Směrnice Rady ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu (Úř. věst. 1993, L 248, s. 15; Zvl. vyd. 17/01, s. 134).

Směrnice 2004/48

6. Body 3, 10 a 18 odůvodnění směrnice 2004/48 uvádějí:

„(3) Bez účinných prostředků k dodržování práv duševního vlastnictví je bržděna inovace a tvořivost a jsou omezovány investice. Je proto nezbytné zajistit, aby hmotné právo duševního vlastnictví, které nyní tvoří rozsáhlou část *acquis communautaire*, bylo ve Společenství používáno účinně. V tomto ohledu mají prostředky k dodržování práv duševního vlastnictví rozhodující význam pro úspěch vnitřního trhu.

[...]

(10) Cílem této směrnice je sblížení právních systémů tak, aby byla zajištěna vysoká, rovnocenná a stejnorodá úroveň ochrany vnitřního trhu.

[...]

(18) Osobami oprávněnými požadovat použití [...] řízení, postupů a nápravných opatření [stanovených touto směrnicí] by neměli být pouze nositelé práv, ale také osoby, které mají na věci přímý zájem a odpovídající právní postavení, pokud je to povoleno platným právem a v souladu s ním; mohou zde být zahrnuty profesní organizace, které spravují tato práva nebo jsou pověřeny ochranou kolektivních a individuálních zájmů, které spravují.“

7. Článek 1 směrnice 2004/48, nadepsaný „Předmět“, stanoví:

„Tato směrnice se týká opatření, řízení a nápravných opatření nezbytných k zajištění dodržování práv duševního vlastnictví. Pro účely této směrnice zahrnuje pojem ‚práva duševního vlastnictví‘ práva průmyslového vlastnictví.“

8. Článek 2 této směrnice, nadepsaný „Oblast působnosti“, v odstavci 1 stanoví:

„Aniž jsou dotčeny prostředky stanovené právními předpisy [Unie] nebo vnitrostátními právními předpisy, které jsou nebo mohou být pro nositele práv výhodnější, použijí se opatření, řízení a nápravná opatření stanovená touto směrnicí v souladu s článkem 3 na jakékoli porušení práv duševního vlastnictví stanovené právem [Unie] nebo vnitrostátním právem dotyčného členského státu.“

9. Článek 3 uvedené směrnice, nadepsaný „Obecná povinnost“, stanoví:

„1. Členské státy stanoví opatření, řízení a nápravná opatření potřebná k zajištění dodržování práv duševního vlastnictví, na něž se vztahuje tato směrnice. [...]

2. Tato opatření, řízení a nápravná opatření musí být [...] účinná, přiměřená a odrazující a musí být používána způsobem, který zabráňuje vzniku překážek právně dovoleného obchodu a poskytuje záruky proti jejich zneužití.“

10. Článek 4 směrnice 2004/48, nadepsaný „Osoby oprávněné žádat o použití opatření, řízení a nápravných opatření“, zní následovně:

„Členské státy uznávají jako osoby oprávněné žádat o použití opatření, řízení a nápravných opatření uvedených v této kapitole:

- a) nositele práv duševního vlastnictví v souladu s použitelným právem;
- b) všechny ostatní osoby oprávněné užívat tato práva, zejména držitele licence, v rozsahu povoleném použitelným právem a v souladu s tímto právem;
- c) kolektivní správce práv duševního vlastnictví, kteří jsou řádně uznáváni jako osoby oprávněné zastupovat nositele práv duševního vlastnictví, v rozsahu povoleném použitelným právem a v souladu s tímto právem;
- d) profesní subjekty ochrany práv, které jsou řádně uznávány jako osoby oprávněné zastupovat nositele práv duševního vlastnictví, v rozsahu povoleném použitelným právem a v souladu s tímto právem.“

Směrnice 2014/26/EU

11. Bod 12 odůvodnění směrnice 2014/26/EU⁷ uvádí:

„Přestože se tato směrnice vztahuje na všechny organizace kolektivní správy s výjimkou hlavy III, která se vztahuje pouze na organizace kolektivní správy, jež spravují autorská práva k užití hudebních děl online pro více území, není v rozporu s opatřeními týkajícími se správy práv v členských státech, jako je individuální správa práv, rozšířená působnost smlouvy mezi zastupující organizací kolektivní správy a uživatelem, tj. rozšířené kolektivní licence, povinná kolektivní správa, právní domněnky zastoupení a převod práv na organizaci kolektivní správy.“

12. Článek 3 této směrnice, nadepsaný „Definice“, v písm. a) stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

- a) ‚organizací kolektivní správy‘ organizace, která je ze zákona nebo prostřednictvím postoupení, licence nebo jiného smluvního ujednání oprávněna spravovat jménem více než jednoho nositele práv autorská práva nebo práva s nimi související k prospěchu nositelů práv jako svým jediným a hlavním účelem, a která splňuje alespoň jedno z těchto kritérií:
  - i) je vlastněna nebo ovládána svými členy;
  - ii) je svou podstatou neziskovou organizací;“.

13. Článek 35 uvedené směrnice, nadepsaný „Řešení sporů“, stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby spory mezi organizacemi kolektivní správy a uživateli, které se týkají především stávajících a navrhovaných podmínek udělování licencí nebo porušení smlouvy, bylo

⁷ – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu (Úř. věst. 2014, L 84, s. 72).

možno předložit soudu nebo případně jinému nezávislému a nestrannému orgánu pro řešení sporů, jenž má odborné znalosti v oblasti práva duševního vlastnictví.

2. Články 33 a 34 a odstavcem 1 tohoto článku není dotčeno právo smluvních stran prosazovat a hájit svá práva soudní cestou.“

Finské právo

14. Ustanovení § 26 odst. 1 tekijänoikeuslaki (404/1961) (autorský zákon), ve znění pozměněném zákonem 607/2015 (dále jen „autorský zákon“), nadepsaného „Smluvní licence“, stanoví, že se ustanovení tohoto zákona týkající se smluvních licencí použijí na smlouvy uzavřené mezi uživateli a organizacemi, které byly uznány ministerstvem školství a kultury a zastupují v určitém odvětví velké množství autorů děl užívaných ve Finsku, ohledně užívání děl autorů činných v tomtéž odvětví. Ve vztahu k takové smlouvě je organizace, která byla uznána, považována za oprávněnou zastupovat i jiné autory děl v tomtéž odvětví. Nabyvatel licence, který získal kolektivní licenci s rozšířenou působností na základě takové smlouvy, může za podmínek stanovených ve smlouvě užívat všechna díla autorů činných v tomtéž odvětví.

15. Podle § 26 odst. 4 autorského zákona se podmínky stanovené organizací uvedenou v odstavci 1 tohoto článku ohledně rozdělení odměny za rozmnožování díla, jeho zpřístupňování nebo vysílání mezi autory, které daná organizace přímo zastupuje, nebo ohledně použití odměny ve společném zájmu autorů použijí i na autory z téže oblasti, které tato organizace přímo nezastupuje.

Skutkový základ sporu, původní řízení a předběžné otázky

Skutečnosti předcházející sporu a řízení ve věci v původním řízení

16. Kopiosto r.y. je organizace kolektivní správy zastupující nositele autorských práv ve smyslu čl. 3 písm. a) směrnice 2014/26, která jakožto organizace oprávněná udělovat licence s rozšířenou působností získala od Ministerstva školství a kultury povolení. Tyto licence se týkají zejména přenosových práv k dílům obsaženým v rozhlasovém nebo televizním vysílání. Kopiosto zároveň jménem mnoha autorů spravuje a poskytuje licence, a to na základě plných mocí, které jí udělili daní autoři.

17. Společnost Telia Finland Oyj (dále jen „Telia“) provozuje síť kabelové televize, v níž jsou přenášeny signály volně dostupných televizních kanálů určené k příjmu veřejností.

18. Dne 24. ledna 2018 podala Kopiosto u markkinaoikeus (obchodní soud, Finsko) žalobu pro porušení práv, kterou se domáhala určení, že společnost Telia přenášela televizní vysílání bez jejího souhlasu. Kopiosto se z tohoto titulu domáhala kompenzace a odškodnění, přičemž se opírala především o své postavení jako organizace oprávněné udělovat licence s rozšířenou působností, a podpůrně o své postavení jako zmocněnce autorů, kteří jí svěřili správu svých práv.

19. Rozsudkem ze dne 18. června 2019 zamítl markkinaoikeus (obchodní soud) nároky Kopiosto s odůvodněním, že tato organizace nebyla aktivně legitimována k podání žaloby pro porušení práv svým jménem.

20. Kopiosto podala proti tomuto rozsudku kasační opravný prostředek ke Korkein oikeus (Nejvyšší soud, Finsko) s tím, že má přímý právní zájem na podání žaloby ve sporech týkajících se práv, na něž se vztahují licence, které uděluje.

21. V reakci na argumenty Kopiosto společnost Telia tvrdí, že oprávnění této organizace udělovat kolektivní licence jí neumožňuje podat vlastním jménem žalobu pro porušení práv, neboť taková žaloba je vyhrazena nositelům těchto práv, tj. buď tvůrcům, nebo subjektům, na něž tito tvůrci práva převedli.

Předběžné otázky

22. Vzhledem k neexistenci vnitrostátních předpisů upravujících oblast dotčenou v původním řízení se předkládající soud domnívá, že přípustnost žaloby pro porušení práv podané Kopiosto závisí na výkladu příslušných ustanovení směrnice 2004/48 ve spojení s články 17 a 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

23. V této souvislosti se předkládající soud nejprve zabývá otázkou, zda oprávnění OKS žádat o použití opatření stanovených směrnicí 2004/48 závisí pouze na jejich obecné způsobilosti být účastníkem řízení před soudy nebo také na existenci ustanovení použitelného práva přijatých speciálně za tímto účelem.

24. Korkein oikeus (Nejvyšší soud) se dále zabývá otázkou, zda pojem „přímý zájem“ použitý v bodě 18 odůvodnění směrnice 2004/48 představuje autonomní pojem unijního práva, takže jednotný výklad tohoto pojmu by měl vést k uznání přímého zájmu OKS na tom, aby svým jménem požadovaly použití opatření stanovených v této směrnici.

25. Konečně pro případ, že by OKS byly oprávněny žádat o použití opatření stanovených směrnicí 2004/48, si předkládající soud klade otázku, jaké důsledky by to mělo z hlediska základních práv nositelů práv, kteří nejsou členy, zakotvených v článcích 17 a 47 Listiny, a to v případech, kdy jsou tyto organizace oprávněny udělovat kolektivní licence s rozšířenou působností.

26. V tomto kontextu se Korkein oikeus (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je v případě organizací poskytujících smluvní licence, které vykonávají kolektivní správu práv duševního vlastnictví, způsobilostí být účastníkem řízení před soudy jako účastník řízení na ochranu těchto práv, která je předpokladem pro oprávnění žádat o použití opatření na základě čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48, míněna výlučně obecná způsobilost být účastníkem řízení před soudy stanovená vnitrostátními právními předpisy, nebo tato způsobilost vyžaduje právo podat vlastním jménem žalobu na ochranu dotčených práv, které je výslovně uznáno vnitrostátními právními předpisy?
- 2) Musí být při výkladu čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48 výraz „přímý zájem na ochraně autorských práv nositelů práv, které zastupuje“ ve všech členských státech vykládán jednotně, pokud se jedná o právo organizace kolektivní správy ve smyslu čl. 3 písm. a) směrnice 2014/26 podat vlastním jménem žalobu pro porušení práv v případě, že:

- i) se jedná o užití děl, ohledně nichž je určitá organizace jakožto organizace poskytující smluvní licence ve smyslu autorského zákona oprávněna udělovat kolektivní licence s rozšířenou působností, které nabyvateli licence umožňují užívat i díla těch autorů činných v tomto odvětví, kteří danou organizaci nepověřili výkonem správy svých práv;
  - ii) se jedná o užití děl, ohledně nichž autoři dané organizaci na základě smlouvy nebo plné moci udělili zmocnění k výkonu správy svých práv, aniž byla na danou organizaci převedena autorská práva?
- 3) Pokud se má za to, že daná organizace má jakožto organizace poskytující smluvní licence přímý zájem a aktivní legitimaci k podání žaloby vlastním jménem, jaký význam má při posuzování aktivní legitimace popřípadě ve světle článků 17 a 47 Listiny okolnost, že daná organizace jakožto organizace poskytující smluvní licence zastupuje i ty autory, kteří ji nepověřili výkonem správy svých práv, a že právo dané organizace podat žalobu na ochranu práv těchto autorů není upraveno zákonem?“

27. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce došla Soudnímu dvoru dne 15. března 2022. Písemná vyjádření předložily účastníce původního řízení, finská a polská vláda, jakož i Komise. Po skončení písemné části řízení měl Soudní dvůr za to, že má k dispozici dostatečné informace pro rozhodnutí bez nařízení jednání.

Analýza

K první předběžné otázce

28. Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda v případě organizací pověřených poskytováním smluvních licencí, které kolektivně spravují práva duševního vlastnictví, způsobilost být účastníkem řízení před soudy jako účastník řízení na ochranu těchto práv, která je předpokladem pro oprávnění žádat o použití opatření na základě čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48, zahrnuje pouze obecnou způsobilost podle vnitrostátních právních předpisů být účastníkem řízení před soudy, nebo také právo podat vlastním jménem žalobu na ochranu těchto práv, které musí být výslovně uznáno ve vnitrostátních právních předpisech.

29. V zájmu jasnosti a jasného rozlišení mezi *způsobilostí být účastníkem řízení před soudy* (která obecně vyplývá z právní subjektivity) a *aktivní legitimací* (která se posuzuje s ohledem na povahu a předmět sporu) navrhuji, aby Soudní dvůr přeformuloval tuto otázku v tom smyslu, že podstatou této otázky předkládajícího soudu je, zda je oprávnění organizací kolektivní správy práv duševního vlastnictví žádat o použití opatření, řízení a nápravných opatření stanovených v kapitole II směrnice 2004/48 ve smyslu čl. 4 písm. c) této směrnice podmíněno pouze způsobilostí těchto organizací být účastníkem řízení před soudy nebo také výslovným zakotvením jejich aktivní legitimace k ochraně individuálních práv, která spravují, ve vnitrostátních právních předpisech.

30. Pro zodpovězení této otázky je třeba úvodem určit, zda „oprávnění žádat“ ve smyslu čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48 závisí pouze na způsobilosti OKS být účastníkem řízení před soudy, nebo také na existenci aktivní legitimace těchto organizací. V druhém případě je třeba dále určit, zda tato aktivní legitimace musí být výslovně stanovena použitelným právem.

K výkladu „oprávnění žádat“ ve smyslu čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48

31. Tato první otázka se mi nejeví být nijak zvlášť složitá. Podle mého názoru není pochyb o tom, že oprávnění OKS žádat o použití opatření stanovených v kapitole II směrnice 2004/48 je podmíněno jejich aktivní legitimací, takže samotná obecná způsobilost být účastníkem řízení před soudy za tímto účelem nepostačuje.

32. Jeví se, že výraz „oprávnění žádat“ použitý v čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48 v tomto ohledu není příliš přesný. Toto ustanovení je však třeba vykládat ve světle bodu 18 odůvodnění této směrnice. Jeho znění bylo vyloženo v rozsudku SNB-REACT⁸, v němž Soudní dvůr rozhodl, že „členské státy jsou povinny přiznat takové organizaci pro kolektivní zastupování majitelů ochranných známek, [...] oprávnění žádat vlastním jménem o použití nápravných opatření podle [uvedené] směrnice na ochranu práv těchto majitelů a aktivní legitimaci k uplatňování těchto práv před soudem vlastním jménem za podmínky, že je tato organizace považována vnitrostátními předpisy za subjekt mající přímý zájem na ochraně těchto práv a tyto předpisy jí umožňují vystupovat za tím účelem v řízení před soudem“⁹.

33. Z toho podle mého názoru jasně vyplývá, že „oprávnění žádat“ ve smyslu čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48 závisí nejen na obecné způsobilosti být účastníkem řízení před soudy, ale také na aktivní legitimaci OKS podle použitelného práva.

34. Dodávám, že opačný výklad, který by „oprávnění žádat“ ve smyslu čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48 podmiňoval pouze způsobilostí být účastníkem řízení před soudy, by tuto podmínku zbavil jakéhokoli praktického významu.

35. Jak uvedla finská vláda¹⁰, způsobilost být účastníkem řízení před soudy je totiž běžným atributem právní subjektivity, který mají OKS zpravidla bez ohledu na různé formy, které tyto subjekty mají podle vnitrostátních předpisů¹¹. V praxi vyvolává nejistotu pouze aktivní legitimace OKS nebo jejich právní zájem na podání žaloby¹².

36. S ohledem na výše uvedené poznámky se domnívám, že oprávnění žádat ve smyslu čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48 je podmíněno stanovením aktivní legitimace OKS. Je proto nutné určit, zda tato aktivní legitimace musí být zakotvena výslovně.

K nutnosti výslovného zakotvení aktivní legitimace

37. V rozsahu, v němž se první předběžná otázka týká nutnosti výslovného zakotvení aktivní legitimace OKS ve vnitrostátním právu, předkládající soud se zabývá tím, zda musí být zakotvení této aktivní legitimace založeno na ustanovení psaného práva.

⁸ – Rozsudek ze dne 7. srpna 2018 (C-521/17, dále jen „rozsudek SNB-REACT“, EU:C:2018:639).

⁹ – Rozsudek SNB-REACT (bod 39). Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

¹⁰ – Viz písemné vyjádření finské vlády, body 12 a 14.

¹¹ – Z bodu 14 odůvodnění směrnice 2014/26 vyplývá, že tato směrnice nevyžaduje, aby měly OKS určitou právní formu. V praxi mají tyto organizace formu společností, sdružení, svazů nebo nadací.

¹² – Pokud jde o polemiku vyvolanou v tomto ohledu ve francouzském právu, viz Vivant, M., Bruguère, J.-M., *Droit d'auteur et droits voisins*, 4. vyd., Dalloz, Paříž, 2019, bod 1348, s. 1288 až 1289.

38. V tomto bodě se vzhledem k obtížím, které vznikají v souvislosti s možným uznáním aktivní legitimace OKS jednat vlastním jménem namísto nositelů práv¹³, domnívám, že přijetí právního předpisu by bylo nejlepším způsobem, jak vyhovět potřebám právní jistoty.

39. V praxi však ve většině členských států neexistuje žádný předpis, který by upravoval specificky aktivní legitimaci OKS¹⁴. Nelze proto vyloučit, že se tato otázka řídí obecnými procesními ustanoveními nebo že se o ní rozhoduje na základě judikatury¹⁵, a to zejména v těch členských státech, kde jsou soudy nižšího stupně formálně povinny řídit se judikaturou nejvyšších soudů¹⁶.

40. Za těchto podmínek se mi jeví, že doslovný výklad čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48 v rozsahu, v němž podmiňuje aktivní legitimaci OKS „použitelným právem“ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska), by za určitých okolností mohl ohrozit užitečný účinek této směrnice.

41. Domnívám se proto, že by se Soudní dvůr v projednávané věci mohl inspirovat svou judikaturou týkající se podmínek provádění směrnic¹⁷. Podle této judikatury „provedení směrnice nezbytně nevyžaduje formální a doslovné převzetí jejích ustanovení do výslovné a specifické právní normy a k jejímu provedení může postačovat i všeobecný právní kontext, pokud tento účinně zajišťuje úplné uplatnění směrnice dostatečně jasným a přesným způsobem“¹⁸.

42. Takový právní kontext může vyplývat zejména z ustálené soudní praxe¹⁹.

43. Proto navrhuji, aby Soudní dvůr na první předběžnou otázku odpověděl tak, že oprávnění OKS žádat o použití opatření, řízení a nápravných opatření stanovených v kapitole II směrnice 2004/48 ve smyslu čl. 4 písm. c) této směrnice je podmíněno zakotvením jejich aktivní legitimace k ochraně individuálních práv, jež spravují. Neexistují-li v použitelném právu ustanovení přijatá za tímto účelem, může tato aktivní legitimace vyplývat z obecného právního kontextu za podmínky, že jsou její rozsah a důsledky pro postavení právních subjektů stanoveny dostatečně jasným a přesným způsobem.

K druhé předběžné otázce

44. Druhá předběžná otázka, tak jak byla formulována, má za cíl přezkoumat autonomní povahu výrazu „přímý zájem na ochraně autorských práv nositelů práv, které zastupuje“.

¹³ – Na tyto obtíže poukázal předkládající soud v rámci třetí předběžné otázky.

¹⁴ – Žádné takové ustanovení konkrétně nebylo přijato ve Finsku (viz bod 16 a násl. žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce).

¹⁵ – Což je podle všeho případ Francie, kde Cour de cassation (Kasační soud) odstranil (dřívější) rozdíly ve stávající judikatuře, když odmítl přiznat OKS aktivní legitimaci ve sporech týkajících se ochrany práv umělců, kteří nejsou jejich členy (rozsudek ze dne 11. září 2013, č. 12-17.795, FR:CCASS:2013:C100905).

¹⁶ – Tak tomu může být například v Polsku, kde jsou rozšířené senáty Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) oprávněny přijímat „rozhodnutí, která mají sílu právní zásady“, v souladu s čl. 87 odst. 1 ustawy o Sądzie Najwyższym (zákon o Nejvyšším soudu).

¹⁷ – Tuto judikaturu lze na věc dotčenou v původním řízení použít pouze *per analogiam*, a nikoliv přímo, jelikož přiznání aktivní legitimace OKS ve vnitrostátním právu nevyplývá podle mého názoru z požadavků stanovených směrnicí 2004/48. Důvody, které mě vedou k tomuto závěru, budou uvedeny v části analýzy, která se věnuje druhé předběžné otázce.

¹⁸ – Viz rozsudek ze dne 13. února 2014, Komise v. Spojené království (C-530/11, EU:C:2014:67, bod 33 a citovaná judikatura).

¹⁹ – Viz rozsudek ze dne 13. února 2014, Komise v. Spojené království (C-530/11, EU:C:2014:67, body 34 až 36 a citovaná judikatura).

45. Tento výraz se neobjevuje v žádném ustanovení směrnice 2004/48. V mírně odlišné formulaci jej však použil Soudní dvůr v rozsudku SNB-REACT²⁰ v souvislosti s výkladem čl. 4 písm. c) této směrnice, ve světle bodu 18 odůvodnění uvedené směrnice²¹, který odkazuje na pojem „přímý zájem“.

46. Na základě tohoto bodu odůvodnění Soudní dvůr rozhodl, že čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48 musí být chápán v tom smyslu, že je-li kolektivní správce práv duševního vlastnictví považován vnitrostátními právními předpisy za subjekt mající *přímý zájem* na ochraně těchto práv, jsou členské státy povinny přiznat mu oprávnění žádat o použití opatření stanovených touto směrnicí²².

47. V této souvislosti se domnívám, že když se předkládající soud táže Soudního dvora na autonomní povahu pojmu „přímý zájem“ uvedeného v rozsudku SNB-REACT, snaží se zjistit existenci a případný rozsah povinnosti členských států podle ustanovení směrnice 2004/48 uznat právní zájem OKS na podání žaloby vlastním jménem ve sporech týkajících se použití opatření uvedených v čl. 4 písm. c) této směrnice, pokud takový zájem nevyplývá z vnitrostátního práva.

48. Navrhuji proto přeformulovat druhou předběžnou otázku v tom smyslu, že podstatou této otázky předkládajícího soudu je, zda musí být ustanovení čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48 vykládána v tom smyslu, že členské státy jsou povinny uznat přímý zájem organizací oprávněných poskytovat kolektivní licence, uvedených v tomto ustanovení, na tom, aby vlastním jménem žádaly o použití opatření, řízení a nápravných opatření stanovených v kapitole II této směrnice, jako je žaloba pro porušení práv, pokud takový zájem nevyplývá z vnitrostátního práva.

49. Tato otázka byla v podstatě zodpovězena záporně v rozsudku SNB-REACT²³ a neshledávám důvody, které by mohly vést Soudní dvůr k tomu, že by v projednávané věci odpověděl odlišně.

50. Připomínám, že podle ustanovení čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48 oprávnění žádat ve smyslu tohoto ustanovení podléhá podmínce „v souladu s použitelným právem“. V této souvislosti Soudní dvůr uvedl, že „zatímco čl. 4 písm. a) směrnice 2004/48 stanoví, že členské státy v každém případě uznají nositele práv duševního vlastnictví jako osoby oprávněné žádat o použití opatření, řízení a nápravných opatření uvedených v kapitole II této směrnice, v každém z písmen b) až d) jejího článku 4 je upřesněno, že členské státy uznají toto oprávnění jiným osobám, jakož i některým určeným subjektům pouze v rozsahu povoleném použitelným právem a v souladu s tímto právem“²⁴.

51. Pokud jde o výrazy „použitelné právo“ obsažený v tomto ustanovení, Soudní dvůr rozhodl, že se týkají nejen vnitrostátních právních předpisů, ale i unijních právních předpisů²⁵.

52. Pro zodpovězení druhé předběžné otázky je proto nutné zjistit, zda v současné době platná ustanovení unijního práva uznávají přímý zájem takových OKS, jako je Kapiosto, žádat vlastním jménem o použití opatření stanovených směrnicí 2004/48.

53. Podle mého názoru tomu tak není.

²⁰ – Rozsudek SNB-REACT (bod 38).

²¹ – Rozsudek SNB-REACT (bod 33).

²² – Rozsudek SNB-REACT (bod 34).

²³ – Viz zvláště rozsudek SNB-REACT (bod 38).

²⁴ – Rozsudek SNB-REACT (bod 28).

²⁵ – Rozsudek SNB-REACT (bod 31).

54. Zaprvé takový zájem nelze vyvodit z ustanovení směrnice 2004/48.

55. Naopak – a bez ohledu na znění čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48, které se mi jeví být jasné – průběh legislativních prací na tomto ustanovení naznačuje, že tato směrnice neukládá členským státům povinnost uznat možnost OKS jednat ve sporech týkajících se individuálních práv nositelů. Ustanovení obsažené v původním návrhu Komise, které takovou povinnost stanovilo, bylo totiž vypuštěno²⁶.

56. Zadruhé podle mého názoru právní zájem OKS na podání žaloby nevyplývá ani z ustanovení směrnice 2014/26. Ohledně tohoto bodu nicméně existuje určitá nejistota.

57. Článek 35 odst. 1 směrnice 2014/26 totiž stanoví, že členské státy zajistí, „aby spory mezi organizacemi kolektivní správy a uživateli, které se týkají především stávajících a navrhovaných podmínek udělování licencí nebo porušení smlouvy, bylo možno předložit soudu“ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska). S ohledem na jeho znění lze z tohoto ustanovení vyvodit implicitní uznání právního zájmu OKS na podání žaloby ve sporech mezi nimi a uživateli.

58. Izolovaný výklad tohoto ustanovení by však byl v rozporu s cíli a obecnou strukturou směrnice 2014/26, jejímž cílem není upravit způsobilost OKS ve sporných záležitostech²⁷. Takový výklad by byl navíc obtížně slučitelný s ustanoveními čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48, která tuto oblast upravují a od nichž se směrnice 2014/16 neodchyluje. Domnívám se proto, že čl. 35 odst. 1 posledně uvedené směrnice nezakotvuje právní zájem OKS na podání žaloby.

59. Takový zájem konečně nevyplývá ani z článku 12 směrnice (EU) 2019/790²⁸, který členským státům umožňuje zavést režim kolektivních licencí s rozšířenou působností²⁹ v určitých situacích, na které se toto ustanovení vztahuje.

60. V tomto bodě nesouhlasím s analýzou Komise³⁰, která podle všeho vyložila výrazy „organizace [...] [o které] se má za to, že zastupuje nositele práv“, a „právní domněnky zastoupení“ obsažené v čl. 12 odst. 1 písm. b) směrnice 2019/790 a v bodě 12 odůvodnění směrnice 2014/26 tak, že se

²⁶ – Článek 5 návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o opatřeních a postupech směřujících k zajištění dodržování práv duševního vlastnictví [COM (2003)46 final], nadepsaný „Osoby oprávněné žádat o použití opatření a postupů“, stanovil v odstavci 2, že „členské státy přiznávají organizacím pro správu práv nebo profesním subjektům ochrany práv, v rozsahu, v němž zastupují nositele práv duševního vlastnictví, nebo jiným osobám oprávněným užívat tato práva v souladu s použitelným právem, oprávnění žádat o použití opatření a postupů uvedených v této kapitole, včetně právního postavení k ochraně práv nebo kolektivních či *individuálních* zájmů, které spravují“ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska).

²⁷ – S ohledem na body 8 a 9 odůvodnění směrnice 2014/26 má tato směrnice za cíl koordinaci vnitrostátních předpisů týkajících se přístupu k činnosti OKS v oblasti správy autorských práv a práv s nimi souvisejících, způsobu jejich správy a jejich dozorčího rámce, jakož i zajištění vysoké úrovně správy, finančního řízení, transparentnosti a podávání zpráv těmito organizacemi.

²⁸ – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES (Úř. věst. 2019, L 130, s. 92). Jak poznamenala Komise, tato směrnice nemá dopad na odpověď, kterou je třeba poskytnout v projednávané věci na druhou předběžnou otázku, neboť se na spor v původním řízení nepoužije *rationae temporis*. Považuji nicméně za vhodné vrátit se k výkladu čl. 12 odst. 1 písm. b) uvedené směrnice, který zastává Komise ve svém písemném vyjádření.

²⁹ – Článek 12 směrnice 2019/790, nadepsaný „Kolektivní licence s rozšířenou působností“, v odstavci 1 stanoví: „Pokud jde o užití na jejich území a s výhradou záruk stanovených v tomto článku, mohou členské státy stanovit, že uzavře-li organizace kolektivní správy, na kterou se vztahují vnitrostátní pravidla provádějící směrnici [2014/26], v souladu se svým pověřením od nositelů práv licenční smlouvu o užití děl nebo jiných předmětů ochrany: a) může se použitelnost této smlouvy rozšířit na práva nositelů práv, kteří organizaci kolektivní správy nepověřili zastupováním prostřednictvím postoupení, licence nebo jiného smluvního ujednání, nebo b) organizace má ve vztahu k této smlouvě zákonné pověření zastupovat nositele práv nebo se má za to, že zastupuje nositele práv, kteří ji příslušným způsobem nepověřili.“

³⁰ – Body 24 a 26 písemného vyjádření Komise.

vztahují k procesní způsobilosti OKS. V kontextu, v němž byly použity, však tyto výrazy odkazují na jeden ze *způsobů vydávání licencí s rozšířenou působností*, který se od „klasického“ modelu liší tím, že nositelům práv poskytuje větší volnost³¹.

61. Dodávám, že zakotvení oprávnění spravovat práva nepředpokládá uznání příslušného právního zájmu na podání žaloby nebo aktivní legitimace. Některé mechanismy kolektivní správy, jako je režim právní domněnky zastoupení, nevedou nutně k převodu práv na OKS, takže oprávnění k udělení licence s rozšířenou působností neznamená implicitní zakotvení aktivní legitimace namísto nositele práv³². Taková aktivní legitimace může případně vyplývat z ustanovení přijatých specificky za tímto účelem³³.

62. S ohledem na výše uvedené poznámky se domnívám, že platná ustanovení unijního práva neukládají členským státům povinnost uznat právní zájem OKS na podání žaloby vlastním jménem ve sporech týkajících se použití opatření stanovených směrnicí 2004/48.

63. Navrhuji proto, aby Soudní dvůr odpověděl na druhou předběžnou otázku tak, že ustanovení čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48 musí být vykládána v tom smyslu, že členské státy nejsou povinny uznat přímý zájem organizací oprávněných poskytovat kolektivní licence, uvedených v těchto ustanoveních, na tom, aby vlastním jménem žádaly o použití opatření, řízení a nápravných opatření stanovených v kapitole II této směrnice, jako je žaloba pro porušení práv, pokud takový zájem nevyplývá z použitelného vnitrostátního práva.

K třetí předběžné otázce

64. Třetí předběžná otázka je položena pro případ, že by bylo třeba mít s ohledem na neexistenci jakékoli relevantní úpravy ve vnitrostátním právu za to, že ustanovení směrnice 2004/48 ukládají členským státům povinnost uznat aktivní legitimaci OKS jednat vlastním jménem ve sporech týkajících se práv, na něž se vztahují licence s rozšířenou působností. Předkládající soud si klade otázku, zda je taková povinnost v souladu s právy zakotvenými v člancích 17 a 47 Listiny.

65. Vzhledem k návrhu odpovědi na druhou předběžnou otázku nepovažuji za nutné odpovídat na třetí otázku. Problém, který vznesl předkládající soud, může vyvstat a být analyzován pouze v kontextu vnitrostátní právní úpravy, která zakotvuje aktivní legitimaci OKS nebo jejich právní zájem na podání žaloby, čemuž tak v projednávané věci není³⁴.

66. Dodávám, že aktivní legitimace může být OKS účelně přiznána pouze tehdy, pokud jsou zájmy a základní práva tvůrců dostatečně zajištěny, což závisí na souboru hmotněprávních a procesních předpisů vnitrostátního práva, které byly částečně harmonizovány ustanoveními směrnice 2014/26.

³¹ – Pokud jde o typologii mechanismů licencí s rozšířenou působností a jejich charakteristiky, viz studie vypracovaná pro Komisi, *Study on Emerging Issues on Collective Licensing Practices in the Digital Environment*, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2021, s. 132.

³² – Z téhož důvodu se domnívám, že aktivní legitimace Kopioisto ve věci v původním řízení nemůže být vyvozena z ustanovení směrnice 93/83, jelikož článek 9 této směrnice stanoví povinný mechanismus kolektivní správy v oblasti kabelového přenosu.

³³ – Tak je tomu například v Polsku, kde byla aktivní legitimace OKS využívajících právní domněnku zastoupení zakotvena v čl. 5 odst. 1 ustawy o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi (zákon o kolektivní správě autorských práv a práv s nimi souvisejících) ze dne 15. června 2018.

³⁴ – Viz body 16 až 19 žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

67. Tyto předpisy se týkají takových otázek, jako je existence mechanismu „opt-out“ v oblasti správy práv, právo na zásah nebo námitky ze strany nositele, důsledky případného odstoupení ze strany OKS, rozsah a účinky postupů alternativního řešení sporů nebo dále možnost uplatnění odpovědnosti správce za náhradu škody v rámci kvazi-smluvního vztahu, jako je *negotiorum gestio*. Za okolností projednávané věci však mají tyto otázky hypotetickou povahu.

Závěry

68. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky položené Korkein oikeus (Nejvyšší soud, Finsko) následovně:

- „1) Oprávnění organizací kolektivní správy práv duševního vlastnictví žádat o použití opatření, řízení a nápravných opatření stanovených v kapitole II směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví ve smyslu čl. 4 písm. c) této směrnice je podmíněno zakotvením jejich aktivní legitimace k ochraně individuálních práv, jež spravují. Neexistují-li v použitelném právu ustanovení přijatá za tímto účelem, může tato aktivní legitimace vyplývat z obecného právního kontextu za podmínky, že jsou její rozsah a důsledky pro postavení právních subjektů stanoveny dostatečně jasným a přesným způsobem.
- 2) Ustanovení čl. 4 písm. c) směrnice 2004/48 musí být vykládána v tom smyslu, že členské státy nejsou povinny uznat přímý zájem organizací oprávněných poskytovat kolektivní licence, uvedených v těchto ustanoveních, na tom, aby vlastním jménem žádaly o použití opatření, řízení a nápravných opatření stanovených v kapitole II této směrnice, jako je žaloba pro porušení práv, pokud takový zájem nevyplývá z použitelného vnitrostátního práva.“